

ประโยค ป.ธ.๖
แปล มคอเป็นไทย
สอบ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

๑. โคตเตนปิ อนุสสาเวตุนติ มหากัสสปัสส อุปสมปาเปกโขติ เอวํ โคตตํ วตฺวา อนุสสาเวตํ อนุชานามิตี อตฺถโ๑ เทว เอกานุสสาวเนติ เทว เอกโต อนุสสาวเน๑ เอเกน เอกัสส อญเณน อิตรัสสาติ เอวํ ทวีริ ๑ อาจริเยหิ เอเกน ๑ เอกกฺขเณ กมฺมวาจํ อนุสสาเวเนเตหิ อุปสมปาเปตํ อนุชานามิตี อตฺถโ๑ เทว ตโย เอกานุสสาวเน กาทํ ตญฺจ โข เอเกน อุปชฺฌายเณนาติ เทว ๑ ตโย ๑ ชเน ปุริมณเยเนว เอกโต อนุสสาวเน กาทํ อนุชานามิ๑ ตญฺจ โข อนุสสาวนภิริยํ เอเกน อุปชฺฌายเณ อนุชานามิตี อตฺถโ๑ ตสฺมา เอเกน อาจริเยน เทว ๑ ตโย ๑ อนุสสาเวตพฺพา ทวีริ ๑ ตีหิ ๑ อาจริเยหิ วิสํ วิสํ เอเกน เอกัสสาติ เอวํ เอกปฺปหารเเนว เทว ติสฺโส ๑ กมฺมวจา กาทพฺพา๑ สเจ ปน นานาจริยา นานุปชฺฌายา จ โหนติ ติสฺสตะเถโร สุมณฺตเถรสฺส สทฺธิวิหาริกํ สุมณฺตเถโร ติสฺสตะเถรสฺส สทฺธิวิหาริกํ อนุสสาเวติ อญฺญมณฺณญจ คณฺฐปฺรกา โหนติ ๑ ๑ สเจ ปน นานาอุปชฺฌายา โหนติ เอโก อาจริโย โหติ น เตว นานุปชฺฌายเณนาติ ปฏิกฺขิตฺตตฺตาน ๑ ๑ อิํ สนฺธาย หิ เอส ปฏิกฺขเปป๑ (สมนฺตปาสาทิกาย นาม วินยฎฺฐกถา ตติโย ภาโค หน้า ๑๑๑)

๒. เทว ตโย อุโปสเถจาทุทฺทสิเก กาทุนฺติ เอตถ จตฺตถปญฺจมาเทว จาทุทฺทสิกา ตติโย ปน ปกตียาปิ จาทุทฺทสิโกเยวติ ตสฺมา ตติยจตฺตถ ๑ ตติยจตฺตถปญฺจมา ๑ เทว ตโย จาทุทฺทสิกา กาทพฺพา๑ อถ จตฺตถ กเต เต สุนฺนติ ปญฺจโม จาทุทฺทสิโก กาทพฺโพ๑ เอวํปิ เทว จาทุทฺทสิกา โหนติ๑ เอวํ กโรนฺตา ภณฺทนาการกานํ เทรเส ๑ จาทุทฺทเส ๑ อิเม ปณฺณรสีปวารณํ ปวาเรสฺสนติ๑ เอวํ ปวาเรเนเตหิ จ พหิสีมาย สามเณเร จเปตฺวา เต อาคจฺจนฺตีสติ สุตฺวา ลหํ ลหํ สนฺนิปตฺติว ปวาเรตพฺพ๑ เอตมตฺถํ ทสฺเสตฺถ เต เจ ภิกฺขเว๑เป๑ ตถา กโรนฺตุติ วุตฺตํ๑ อสํวิหิตาติ อสํวิหิตา อาคมนฺชานนตฺถาย

ออกตลัวิทหนา อวิณยาตาว หุตวาทิ อตฺโถฯ เศลํ วิกขิตวาทิ กิลนตตถม มุหุตตํ วิสสมถาติ-
อาทินา นเยน สมฺโมหํ กตวาทิ อตฺโถฯ โน เจ ลเมถาติ โน จ พหิสัมมํ คนฺตุํ ลเมยฺยํ
ภณฺทนการกานํ สามณฺเธรหิ เจว ทหรภิกขุหิ จ นินฺนตฺรํ อนฺุพพฺทาว โหนฺติฯ อากเม
ชฺฌนฺเหติ ยํ สนฺธาย อากเม ชฺฌนฺเห ปวาเรยยามาติ ฌตฺตี จปลํ ๓ สฺมึ อากเม ชฺฌนฺเหฯ
โกมุทียา จาตุมฺมาสินียา อากามา ปวาเรตพฺพนฺติ อวสฺสํ ปวาเรตพฺพํ น ทิ ตํ
อติกฺกมิตฺวา ปวาเรตํ ลพฺภติฯ เตหิ เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ปวาริยมาเนติ เอวํ จาตุมฺมา-
สินียา ปวาริยมาเนฯ

อณฺเวยโร ผาสฺวโรโรติ ตฺรณฺสมโธ วา ตฺรณฺวิปฺสฺสนา วา ฯ ปริพาหิรา
ภวิสฺสามาติ อนิพพทฺรตฺติฏฺฐจฺานทิวาฏฺฐจฺานาทิเกเทน ภาวนาโนโยคํ สมฺปาเทตฺถ อสฺสโกณฺตา
พาหิรา ภวิสฺสาม ฯ สพฺเพเหว เอกชฺฌํ สนนฺธิปตฺติตพฺพนฺติ อิมินา จนนฺทาทนํ ปฏฺิกฺกขิปตฺติ ฯ
ภินฺนสฺส ทิ สงฺฆสฺส สมคฺคกรณกาเล ติณฺวตฺตารกสมฺเถ อิมสฺมิณฺจ ปวารณฺสงฺคเหติ
อิมสฺส ตีสฺส จาเนสฺส จนนํ ทาทํ น วฏฺฏตฺติ ฯ ปวารณฺสงฺคโห จ นามายํ วิสฺสฏฺฐจกมฺมฏฺฐจฺานนํ
ถามคตฺตสมณฺวิปฺสฺสนนํ โสตาปนฺนาทินฺนญจ น ทาทพฺโป ฯ ตฺรณฺสมณฺวิปฺสฺสนาลาภิน
ปน สพฺเพ วา โหนฺตุ อฺปทฺตมา วา เอกปฺคฺคโล วา เอกสฺสปี วเสน ทาทพฺโปเยว ฯ
ทินฺนเ ปวารณฺสงฺคเห อนฺโตวสฺสํ ปริหาโรว โหติ อาคนฺตฺกาทึ เตสํ เสนาสนํ คเหตฺม
น ลภนฺติ เตหิปี จินฺนวสฺสเสหิ น ภวิสฺสพฺพํ ปวาเรตฺวา ปน อนฺตรวปี จาริกํ ปฏฺกมิตฺม
ลภนฺตฺติติ ทสฺสนตฺถํ เตหิ เจ ภิกฺขเวตฺติอาทิมาท ฯ เสสํ สพฺพตฺถ อุตฺตาทนเมวาทิ ฯ
(สมนฺตปาสาทิกาย นาม วินยฎฺฐกฺกธา ตติโย ภาคเ หน้า ๑๗๔ - ๑๗๖)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๖

แปล มคธเป็นไทย

๑. สองบทว่า **โคตฺเตนปิ อนุสฺสวเวตฺถ** ความว่า เราอนุญาตให้ภิกษุสวดประกาศ ระบุโคตรอย่างนี้ว่า ผู้มีชื่ออย่างนี้ เป็นอุปสัมปทาเปกข์ของพระมหากัสสปะ ฯ สองบทว่า **เทว เอกานุสฺสวเน** ความว่า เราอนุญาตให้รวม (กระทำ) อุปสัมปทาเปกข์ ๒ คน ในการ สวดประกาศร่วมกันได้ ฯ อธิบายว่า เราอนุญาตให้อาจารย์ ๒ รูป อย่างนี้ คือ อาจารย์รูป หนึ่งสำหรับอุปสัมปทาเปกข์คนหนึ่ง อาจารย์อีกรูปหนึ่ง สำหรับอุปสัมปทาเปกข์อีกคนหนึ่ง สวดประกาศกรรมวาจาให้อุปสมบทในขณะเดียวกันได้ หรืออาจารย์รูปเดียวสวดประกาศ กรรมวาจาให้อุปสมบทในขณะเดียวกันได้ คำว่า **เทว ตโย เอกานุสฺสวเน กาทฺถ ตมฺภ ช** **เอเกน อุปชฺฌายเณ** ความว่า เราอนุญาตให้รวม (กระทำ) ชน ๒ คน หรือ ๓ คน ในการสวด ประกาศคราวเดียวกันโดยนัยก่อนนั้นแล ฯ แต่เราอนุญาตกิจคือการสวดประกาศนั้นแล ด้วยอุปัชฌาย์รูปเดียว ฯ เพราะเหตุนั้น อาจารย์รูปเดียว ฟังสวดประกาศอุปสัมปทาเปกข์ ๒ คน หรือ ๓ คน อาจารย์ ๒ รูป หรือ ๓ รูป ฟังแยก ๆ กัน สวดกรรมวาจา ๒ หรือ ๓ โดย สวดประกาศคราวเดียวกันทีเดียว อย่างนี้ คือ อาจารย์รูปหนึ่ง ฟังสวดประกาศกรรมวาจา แก่อุปสัมปทาเปกข์คนหนึ่ง ฯ แต่ถ้ามีอาจารย์ต่างกัน และมีอุปัชฌาย์ต่างกัน คือ พระติสส เถระสวดประกาศสังฆวิहारิกของพระสุมนเถระ พระสุมนเถระสวดประกาศสังฆวิहारิก ของพระติสสเถระ และต่างเป็นคณปุระของกันและกัน อย่างนี้ก็ควร ฯ แต่ถ้ามีอุปัชฌาย์ ต่างกัน มีอาจารย์รูปเดียวกัน อย่างนี้ก็ไม่ควร เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงห้ามไว้ว่า แต่ เราไม่อนุญาตให้สวดประกาศด้วยอุปัชฌาย์ต่างกันเลยดังนี้ ฯ จริงอยู่การห้ามนี้หมายเอา คำบาลีนี้

๒. ในคำว่า **เทว ตโย อุโปสเถ จาตุทฺทสิกา กาทฺถ** นี้ ฟังทราบวินิจฉัย ดังต่อไปนี้ สองอุโปสถ คือ อุโปสถที่ ๔ กับอุโปสถที่ ๕ เป็นจาตุททสี่ส่วนอุโปสถที่ ๓ แม้ตามปกติ

ก็ยอมเป็นจาคุททสี่เหมือนกัน ฉะนั้นแลเพราะเหตุนี้ ส่องอุโบสถ คืออุโบสถที่ ๓ กับ กับ
 อุโบสถที่ ๔ หรือสามอุโบสถ คือ อุโบสถที่ ๓ อุโบสถที่ ๔ อุโบสถที่ ๕ ควรทำให้เป็นจาคุททสี่ฯ
 หากว่าเมื่อทำอุโบสถที่ ๔ ซึ่งเป็นปณณรสีอุโบสถแล้ว ภิกษุผู้ก่อความบาดหมางนั้นฟังด้วย
 ไชรัฯ ฟังทำอุโบสถที่ ๕ ให้เป็นจาคุททสี่ฯ ส่องอุโบสถ ย่อมเป็นจาคุททสี่แม้ด้วยประการ
 อย่างนี้ฯ ภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านี้ เมื่อทำอย่างนั้น ก็จักปวารณาปณณรสีปวารณาในวัน ๑๓ คำ
 หรือ ๑๔ คำ ของภิกษุผู้ก่อความบาดหมางกัน ฯ ก็เมื่อจะปวารณาอย่างนั้น ฟังวางเหล่า
 สามเณรไว้ภายนอกสีมา ได้ฟังว่าภิกษุผู้ก่อความบาดหมางกันเหล่านั้นกำลังมา ฟังรีบ
 ประชุมปวารณากันเสียเร็ว ๆ ฯ เพื่อทรงแสดงความขอนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสว่า
เต เจ ภิกขเว ฯเปฯ ตถา กโรนตุ (ภิกษุทั้งหลาย ถ้าว่าภิกษุทั้งหลายผู้ก่อความบาดหมาง
 กัน ทำความทะเลาะกัน ก่อการวิวาทกัน ทำความอื้อฉาว ก่ออิริยณในสงฆ์เหล่านั้น พวก
 มาสู่อาวาสภิกษุเจ้าถิ่นเหล่านั้น ฟังรีบประชุมปวารณากันเสียเร็ว ๆ ครั้นปวารณาเสร็จ
 แล้วฟังพูดกะพวกเธอว่า ผู้มีอายุ พวกเราปวารณากันเสียเร็ว ๆ ครั้นปวารณาเสร็จแล้วฟัง
 พูดกะพวกเธอว่า ผู้มีอายุ พวกเราปวารณาแล้วแล พวกท่านสำคัญอย่างใดจงกระทำอย่าง
 นั้นเถิด)^๑ บทว่า **อสีวิหิตา** ความว่า เป็นผู้มิได้จัดแจง คือเป็นผู้มิได้ทำการตระเตรียม เพื่อ
 ต้องการจะให้ทราบการมา อธิบายว่า เป็นผู้อันพวกเจ้าถิ่นยังไม่ทันรู้ตัวเลย ฯ สองบทว่า
เตสํ วิกฺขิตฺวา ความว่าทำให้ตายใจเสีย โดยนัยเป็นต้นว่า พวกท่านเหน็ดเหนื่อยมา จงพัก
 เสียสักครู่เถิด ฯ บทว่า **โน เจ ลเภถ** ความว่า หากว่า ไม่ฟังได้เพื่อออกไปนอกสีมาไชรัเป็น
 ผู้ถูกพวกสามเณรและภิกษุหนุ่มของเหล่าภิกษุผู้ก่อความบาดหมางกันคอยตามติดไปมิได้
 ขาดเลย ฯ สองบทว่า **อาคเม ชฺชนฺเห** ความว่า ภิกษุเจ้าถิ่นทั้งหลายหมายเอาชุนหปักร์
 ที่จะมาถึงใด จึงตั้งญัตติว่า เราทั้งหลายฟังปวารณาในชุนหปักร์ที่จะมาถึง ดังนี้ ในชุนห
 ปักร์ที่จะมาถึงนั้น ฯ ข้อว่า **โกมุทียา จาตุมฺมาสินียา อกามา ปวาเรตพฺพ** ความว่า ภิกษุ
 เจ้าถิ่นเหล่านั้น ต้องปวารณาแน่แท้ เพราะจะปวารณาเลยวันเพ็ญที่ครบ ๔ เดือนนั้นไปไม่
 ได้เลย ฯ คำว่า **เตหิ เจ ภิกฺขเว ภิกฺขุหิ ปวาริยาเม** ความว่า เมื่อภิกษุเหล่านั้นปวารณา
 อยู่ในวันเพ็ญที่ครบ ๔ เดือนอย่างนั้น ฯ

^๑ จากพระบาลีว่า เต เจ ภิกขเว ภิกษุ ภณฺทนการกา กลหารการกา วิวาทการกา ภสฺสการกา สงฺฆे อธิกรณการกา อาวาสํ อาคจฺจนฺติ เตหิ
 ภิกขเว อาวาสิกเห ภิกษุหิ ลหุ ลหุ สมนฺนปิตฺวา ปวาเรตพฺพ ปวาเรตวา วตฺตพฺพา ปวาริตา โข มยฺ อาวุโส ยถา อายสฺมนฺโต มณฺญนฺติ ตถา
 กโรนตุ ฯ (วิ.มท. ๔/๒๕๐/๓๕๕)

สองบทว่า **อญฺญตโร ผาสุกวิหาโร** ได้แก่ สมณะอย่างอ่อน หรือวิปัสสนาอย่างอ่อน ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงห้ามการมอบฉันท์ ด้วยพระดำรัสที่ว่า ภิกษุทั้งหลาย ต้องประชุมร่วมกันทั้งหมดทีเดียว ๆ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสพระดำรัสว่า **เตหิ เจ ภิกฺขเว** เป็นอาทิ ก็เพื่อทรงแสดงว่าจริงอยู่การมอบฉันท์ ย่อมไม่ควรในฐานะ ๓ ประการนี้ คือ ในคราวที่ทำความพร้อมเพรียงแห่งสงฆ์ผู้แตกกัน ๑ ในคราวระงับอิทธิฤทธิ์ด้วยติณวัตถุถาวรวิสัย ๑ ในปวารณาสังคหะ (การเลื่อนปวารณา) นี้ ๑ ๆ ก็ขึ้นชื่อว่าปวารณาสังคหะนี้ไม่ควรให้แก่ภิกษุผู้ละทิ้งกัมมัฏฐาน ๑ ภิกษุผู้มีสมณะและวิปัสสนาแก่กล้าแล้ว ๑ ภิกษุผู้เป็นอริยบุคคลมีพระโสดาบันเป็นต้น ๑ ๆ ส่วนภิกษุผู้ได้สมณะและวิปัสสนาอย่างอ่อน จะมีทั้งหมด หรือมีครั้งจำนวน หรือมีบุคคลเดียวก็ตามที่ปวารณาสังคหะนั้นก็ควรให้แท้ ด้วยอำนาจแห่งบุคคลแม้ผู้เดียว ๆ เมื่อสงฆ์ให้ปวารณาสังคหะแล้ว ย่อมมีบริหารตลอดภายในกาลฝนทีเดียว พวกภิกษุอาคันตุกะ ย่อมไม่ได้เพื่อถือเสนาสนะของภิกษุเหล่านั้น ทั้งภิกษุเหล่านั้นไม่พึงเป็นผู้ขาดพรรษาด้วย ก็ครั้นปวารณาแล้ว ย่อมได้เพื่อหลีกไปสู่ที่จาริกในระหว่างด้วย ๆ คำที่เหลือในที่ทั้งปวงต้นทั้งนั้น ฉะนี้แล ฯ